

РУРАЛНА КОАЛИЦИЈА

KOALICIONI RURAL

Како влијанијата на климатските промени и потребата од прилагодување ќе го реструктурираат секторот земјоделство и рурален развој

Елизабета Ристеска Мрческа

„Светот може да достигне праг на глобално затоплување над кој сегашните земјоделски практики нема да можат да поддржуваат големи човечки цивилизации,,

Климатските промени имаат влијание врз:

- ▶ Смртноста и сериозни заболувања кај луѓето
- ▶ Топлотниот стрес кај добитокот
- ▶ Приносот кај житните култури
- ▶ Побарувачката на флуиди за ладење
- ▶ Сигурноста во снабдувањето со енергија
- ▶ Опсегот и активностите на векторите за пренесување на болести
- ▶ Ерозија на почвата
- ▶ Појавата на поплави;
- ▶ Појавата на пожари;
- ▶ Квалитетот и квантитетот на водните ресурси;
- ▶ Ризикот од инфекции и епидемии;
- ▶ Крајбрежните ерозии и оштетувањата на крајбрежната инфраструктура;
- ▶ Можностите за преселби;
- ▶ Ризиците од конфликти за здрава вода за пиење.

Како ќе биде погодено земјоделството од климатските промени?

Преку:

- промени на количествата, интензитетот и распоредот на врнежите по сезона;
- временски непогоди;
- промени во температурата;
- поплави;
- зачестени топлотни бранови;
- суши;
- промени во концентрациите на CO₂ (јаглерод диоксид) и O₃ (озон) во атмосферата.

- ▶ Климатските промени се вистинска закана за одржливиот развој на земјоделството. Иако земјоделството е комплексен и веќе развиен сектор, сè уште зависи од топлината, од сончевата светлина и од водата, како основни фактори за раст на културите.
- ▶ И покрај одредени придобивки што можат да произлезат од продолжувањето на сезоната на вегетација на културите и повисоките температури, сепак, ќе се појават низа негативни влијанија, меѓу кои: намалени количества вода и зголемен број и фреквентност на екстремни временски услови.

Климатските промени и земјоделството во Северна Македонија

- ▶ Земјоделството ќе биде еден од најпогодените сектори, бидејќи тоа е високо изложено на ефектите од климатските промени поради директната зависност од климатските услови.
- ▶ Земјоделството како гранка има голем придонес во емисијата на стакленички гасови во атмосферата, но од друга страна, може да обезбеди и решенија за справување со климатските промени.

- ▶ Над 200.000 семејни земјоделски стопанства
- ▶ Второ место во учеството на БДП
- ▶ 25% земјоделски површини
- ▶ Се користат над 60 - 80% од слатка вода во фармите
- ▶ На фармите се користат разновидни токсични материи (пестициди, ѓубре, разновидни агро-хемикалии)
- ▶ Обезбдува вработување на 36% од работната сила во РСМ
- ▶ 42% од населението живее во рурални области
- ▶ Ангажирани само 0,8% високостручни кадри од областа на земјоделството
- ▶ Земјоделството е најголем извор на метан, кој има 25 пати поголем потенцијал за загревање на планетата од јаглородниот диоксид и диазот моноксидот чија моќ на загревање на планетата е дури 298 пати посилна од јаглородниот диоксид

► Ниска продуктивност на македонските фарми

(сложен збир на фактори, вклучувајќи нарушувања и недостатоци во земјоделските пазарите (на инпути и производи); лош квалитет на јавните услуги во области како земјоделски образование, советодавни услуги, истражување и системи за пазарни информации; недостаток на структурни промени на ниво на земјоделски стопанства, недостаток на пристап до финансии; неодржливо управување со почвите; недоволна развиеност на системите за наводнување во смисла на капацитети но и на техники за наводнување со заштеда на вода; висока ранливост од природни опасности, како суши, поплави, мразови, град и силно невреме)

- ▶ Според земјоделците справувањето со климатските промени не е должност на поединецот туку на Владата, индустријата и компаниите.
- ▶ Граѓаните не знаат, а и немаат доволно информации како може да помогнат во справувањето со климатските промени.
- ▶ Ранливи култури (лозовите насади, домати, зимска пченица, јаболка, луцерка).
- ▶ Најранливи региони (Централниот и Југоисточниот дел на РСМ).

Фактори кои предизвикуваат ограничувања во земјоделското производство

- ▶ дефицитна вода
- ▶ појавата на периодична суша,
- ▶ зголемување на микро-регионите со сува клима.

Идентификувани проблеми

- ▶ Ниска свест, но и не вклученост на руралното население во процесите на едукација и намалување на последиците од климатските промени;
- ▶ Недоволно информации достапни во руралните средини;
- ▶ Немање на доволно развиена свест за последиците од климатските промени;
- ▶ Се уште глобален пристап кон темата;
- ▶ Немање на едукација на руралното население за препознавање на последиците од климатските промени, но и за придонесување кон предизвикувањето на истите.
- ▶ Невклученост на граѓаните во процесите на донесување на одлуки поврзани со акциите за клима итн.

Ефекти

- ▶ Намалено локално производство на храна и економски приходи.
- ▶ Загаден воздух и загрозено здравје на населението.
- ▶ Придонес кон негативните ефекти од климатските промени.
- ▶ Традиционален начин на производство и непрактикување на донесените законски мерки и норми итн.

Препораки

- ▶ Спроведување на кампања за подигнување на јавната свест за последиците од климатските промени и активностите кои што ги превземаат институциите во насока на справување со климатските промени.
- ▶ Реално спроведување на Добрата земјоделска пракса на терен од страна на земјоделските производители која што е првиот чекор кон заштита на животната средина и намалување на ефектите и влијанието од климатските промени.
- ▶ Воспоставување на центар за иновации и трансфер на технологии кој би развивал и промовирал нови, но и адаптирал постоечки климатски прифатливи технологии.

- ▶ Запознавање на локалното население со националните акциски планови за клима и воспоставување на систем за редовно информирање на локалното население.
- ▶ Акредитација на агро-еколошките мерки во рамки на ИПАРД програмата.
- ▶ Воспоставување на курикулум за едукација на локалното население, особено земјоделските производители за климатските промени и како да се придонесе кон нивно ублажување.
- ▶ Вклучување на општините во процесот на информирање за климатските промени преку воспоставување на меѓу-општински портал за комуникација за климатски промени со назначување на локални координатори од општините за климатски промени.

- ▶ Мерките на адаптација кон климатските промени да бидат превземени во две насоки на ниво на земјоделско стопанство и на национално ниво.
- ▶ Зголемено осигурување на земјоделско производство од негативните ефекти од природните непогоди и неповолните климатски настани.
- ▶ Инвестиции во инфраструктура и опрема за заштита на земјоделско стопанство од негативни временски влијание и природните непогоди (кофинансирање на трошоци за инсталирање на опремата за заштита - противградни и УВ заштитни мрежи, системи за заштита од доцни пролетни мразеви).
- ▶ Промена на сортите соодветни на идниот климатски режим на новите трендови на температурите и врнежите и обезбедување на ефективна поддршка за земјоделците.
- ▶ Поттикнување на оптимални агрономски практики.

- ▶ https://www.youtube.com/watch?v=lUdNMsVDIZ0&ab_channel=FoodandAgricultureOrganizationoftheUnitedNations

Ви благодарам за вниманието!
www.rural.mk